

de mooiste eenden, die ik ken en tegelijkertijd een van de makkelijkst herkenbare. De snavel is zoo vreemd en hoog, dat die direkt, ook bij het wijfje de soort aangeeft, maar het mannetje is dan bovendien nog van boven heelemaal wit behalve op zijn schouders en zijden een paar zwarte vlekken en op zijn kop een zwarte, getande schedelkap, die in de nek in een groene streep uitloopt. Het wijfje is verder bruin met een witte borst, ook een heel eigenaardige kleurverdeling. De eiders hebben de gewoonte heel vaak als het ware in het water te gaan staan en dan met de korte vleugels te klapwieken. Door die korte vleugels vliegen ze slecht, wat een van de menschen van de waterstaat verleidde tot de opmerking: „Het bennen zware beeste meneer, kijk u maar eens hoe slecht ze opkomen”.

Hier zagen we ook zoo nu en dan trek recht uit zee, roeken, spreuwen en vinken, die Engeland te koud vonden om er te overwinteren.

Als de pier was afgegraasd gingen we naar de Z.punt om eenden te besluisen en ganzen te behoeren. Onderweg kwamen we dan kleine troepjes bonte en drieteenstrandloopers tegen, restanten van de groote horden, die hier in September hun kostje gezocht hadden. Toen waren ze nog in overgangskleed, vlekkerig en onaf. Nu in hun nieuwe winterpakje zagen ze er keurig uit. De drieteentjes van verre als witte stippen, die dichterbij van boven lichtgrijs gepareld, van onderen spierwit bleken te zijn, de bonte zonder zwarte buik, maar bij het opvliegen nog altijd op de stuit de zwarte middenbaan met de twee witte zijstreepjes er langs.

Aan de Z.punt lagen we dan op Nieuwland te kijken naar de groote troepen smienten en wintertalinkjes, de smienten mannetjes met de roodbruine koppen waarboven bij elke wending fel de gele kuiven afstaken, de witte vleugelspiegel en de chocoladebruine borst, bij tijd en wijle wit oplichtend door de lage zonnestralen. De veel kleinere wintertalingen met de bonte koppen en bij het opvliegen de prachtige wit groen blauwe vleugelspiegels. Daar waren ook nog grootere troepen bonte strandloopers en bontbekpleviertjes, die lange rondvluchten maakten, keerend en wendend elk oogenblik met de vastheid van een troep militairen, terwijl nu weer de bruine bovenkanten, dan weer de schitterend witte buiken schel werden verlicht. Verder af, langs de schorre stonden rijen ganzen en verspreide troepjes bergeenden, andere, noordelijkere vogels dan we in Augustus ontmoet hadden. Hier zagen we ook in Augustus de boomvalk jagen achter een strandlooptje, kris kras over de heele breede vlakke, van schorre tot Brielsche Maas en terug, en dan weer van de westelijke punt van Nieuwland tot aan de eendenkooi. Hier joeg nu de slechtvalk, zijn grootere neef op talingen en zelfs op ganzen, met evenwel net zoo weinig succes. De Z.punt gaf zooals gewoonlijk het meest.

Als we dan een paar uur daar geweest waren gingen we moe gekeken met pijnlijke ruggegraten en leegte magen naar huis, het houten huis van Vogelbescherming, dat niet-tegenstaande alle reten en kieren in deze tijd toch een zooveel betere beschutting bood dan een nauwe, vochtige tent zonder geriefelijke bedden en een petroleumlamp.

Utrecht.

M. RUTTEN.

STAELDUINEN.

VOOR wie oog heeft voor de Natuur in ons mooie Holland is er gelukkig nog veel schoons gespaard gebleven tusschen de steeds groeiende steden en dorpen, waarvoor menig schilderachtig plekje moet worden opgeofferd en een zeldzame flora en fauna dikwijls geheel verdwijnt.

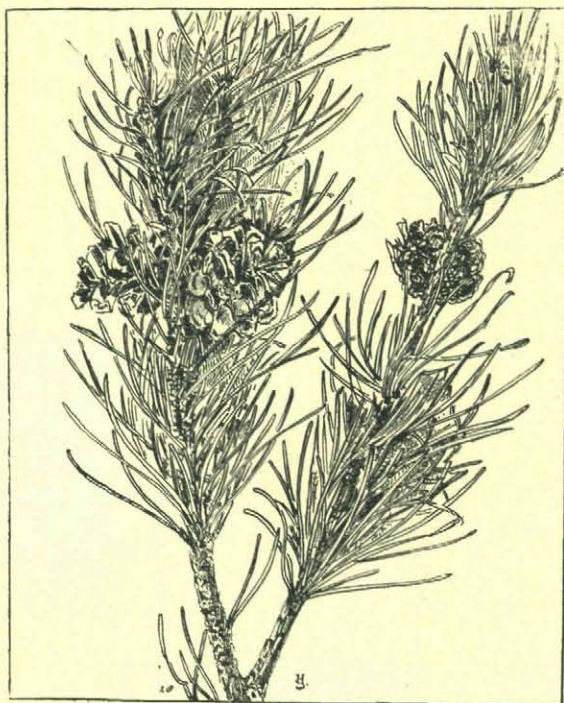
Met een toegangsbewijs kan men, een half uurtje loopens ten Zuidoosten van 's Gravenzande, in een bosch- en duinterrein komen, zoo weelderig begroeid en zoo ongerept, dat iedere natuurliefhebber zijn hart kan ophalen aan allerlei dingen, welke hij nu niet zoo gauw zou verwachten in een lage polderstreek als hier wel 't geval is.

Ja, waarlijk, zoodra men in dit Paradijs binnentreedt, komt men reeds onder de bekoring van de machtige met mos bedekte beukenlaan, die zich zoo ver uitstrekt, dat slechts een

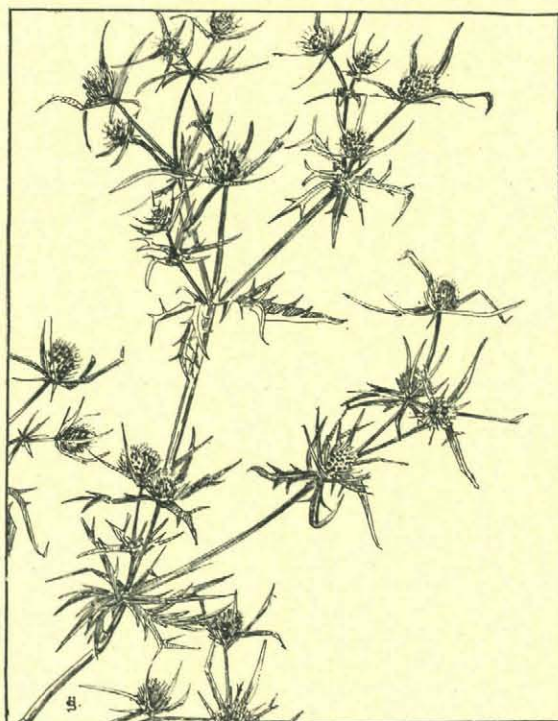
klein stukje lucht in de verte te zien is. Doch deze bekoring stijgt nog naar mate men hooger komt en men vanaf de begroeide duintoppen het gezicht heeft op de vlakke polders, met aan de horizon de stompe Brielsche toren, en de groote zeekasteelen op de Maas, die statig voorbij varen.

Behalve deze beukenlaan zijn er nog enkele zandpaden, en mulle karresporen, die naar de boerderijen leiden, die, verscholen tusschen het groen, aan den rand van het bosch liggen.

Dat dit gebied zoo'n afwisselende flora vertoont, vindt zijn oorzaak in de verscheidenheid van het terrein. Waar het droge duinzand wordt vast gelegd door helm en populieren kan niets anders meer groeien dan enkele berkjes en bramen met nog wat lage plantjes als Oogentroost (*Euphrasia*), Duizendguldenkruid (*Erythraea*) en *Asperagus*. In het dennen- en sparrenbosch bloeien zomers de Ligusterstruiken (*Ligustrum vulgare*) en in den herfst frisschen de mysterieuze paddenstoelen den bruinen met naalden bedekten grond op. In

Grove Den.

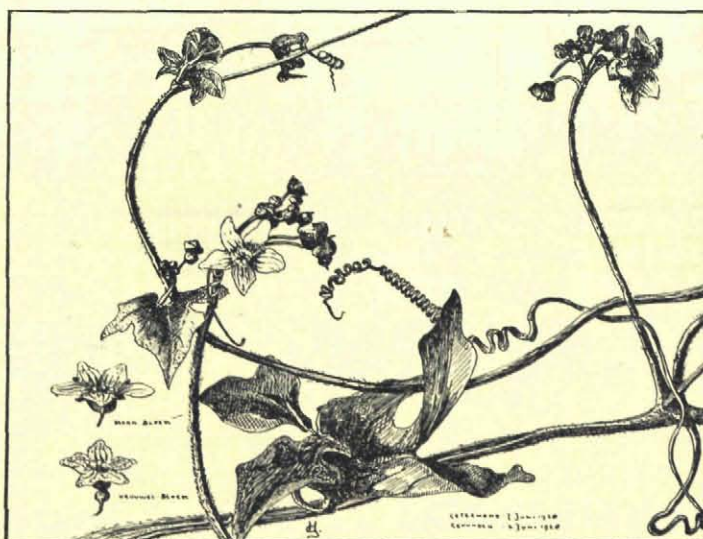
Kruisdistel.

de omgeving van de meertjes groeit en bloeit, ondanks het vergevorderd jaargetij nog zoo veel, dat het onmogelijk is alles op te sommen. Al dadelijk vallen de rustig ruischende pluimen van het ranke riet in het oog, waartusschen in de vlammen gele Toortsen (*Verbascum Thapsus*), het Leverkruid (*Eupatorium cannabinum*) en de platte schermen van Bereklaauw (*Heracleum Sphondylium*) omhoog steken. Waar open stukjes vrijkomen bloeit Penningkruid (*Lysimachia Nummularia*), Guichelheil (*Anagallis*, Robertskruid (*Geranium Robertianum*), Zachte Ooievaarsbek (*G. molle*) en steken de mooie lichtblauwe bloemen van het Glidkruid (*Scutellaria galericulata*) tegen het bruine mos scherp af.

Langs de dijken staan de stekelige, grijsgroene Kruisdistels (*Eryngium campestre*), die door de grazende geiten, evenals de scherpe distels, streng vermeden worden.

Niet alleen voor den Botanist en Mycoloog is er veel te beleven, doch ook de Ornitholoog kan met een schat van ervaring naar huis terugkeeren. In dit bosch nestelen o.a. Aalscholvers.

Al een poos werd onze aandacht getrokken door een regelmatig piepend geluid, dat veel weg had van een niet gesmeerde kruiwagen of pomp, zoo nu en dan onderbroken

Heggerank.

door een dof gelach, waarschijnlijk van de oude vogels afkomstig.

Nadat we onder de plaats van oorsprong van dat geluid aangekomen waren, zagen we enkele groote zwarte vogels op de randen van de kale nesten, vreeselijk te keer gaan. Waarschijnlijk werden de jonge Aalscholvers door de ouders het nest uitgeduwd om te leeren vliegen, want af en toe fladderde weer een jong van de hooge burcht, waarin hij zoo genoegelijk en veilig gezeten had, naar een tak die het makkelijkste van uit het nest te bereiken was. Hierop gingen ze dan, nadat ze van de schrik bekomen waren dezelfde bewegingen maken met de vleugels,

waarbij ze, met de snavel omhoog, hun angst te kennen gaven.

Van de boomen was bijna niets anders meer over dan de bladerlooze takken, die als om hulproepend voor de toekomst, de lucht in staken. 't Is te hopen dat deze vogels een beetje beteugeld worden, om het bosch niet geheel ten offer te doen vallen aan de groote menigte Aalscholvers, die hier verblijfhouden.

Nu beklimmen we een hooge top, ten einde eens vrij om ons heen te kunnen kijken. Op enkele mooie punten staan, verscholen tusschen het groen, aardige koepeltjes, die ons uitnoodigen een wijle te rusten, om bij te komen van de klimpartij door het mulle zand en om te genieten van het prachtige vergezicht. We overzien dan ook het heele gebied. Aan den voet van de heuvel ligt rustig het duinmeertje, de Zwaan. In de verte, links, ligt het huis van den rentmeester. Draaien we ons om, dan zien we voor ons de lange zonnige Maasdijk, waarachter de torenspitsen van 's-Gravenzande en Naaldwijk zichtbaar zijn.

't Is moeilijk hier weg te komen, maar de tijd dwingt ons, huiswaarts te keeren. Het hekje klappt achter ons dicht en sluit hiermee een mooien dag af.

's-Gravenhage.

H. R. SINIA.

UIT DE TIJDSCHRIFTEN.

Tijdschrift van het Kon. Nederl. Aardrijkskundig Genootschap XLVI, Jaargang 1929, No. 1 bevat o.a.:

In de Karakorum & Sarikol-gebieden door Ph. C. Visser.

De bevolking van Hunza en Nagar en der omringende landen door Jenny Visser—Hooft (uitvoerige, ook historische beschrijving van de diverse bevolkingsgroepen in de gebieden door de expeditie Visser in 1925 bezocht met foto's van bevolkingstypen).

Onbewoond Noord en West Bali door Th. van der Paardt (geografie, klimaat, enz.; de flora en fauna worden elders gepubliceerd).

Vaderlandsliefde bij Natuurvolken door Dr. J. J. Fahrenfort.